

דגם תשובות בתלמוד – מסכת בבא מציעא, מס' 6381, קיץ תשפ"ו, 2026

הערה למעריכים: הדברים שכתובים בסוגריים אינם מחייבים את הנבחנים.

פרק ראשון

על הנבחנים לענות על שש מן השאלות 1–10.

1. שימוש ברכושו של אדם ללא רשותו

- א. (1) **אמימר** ורב **אשי** אכלו מן הפירות כי הניחו שהאריס נותן להם מחלקו, וכשיחלוק עם מרי בר איסק – יפחית מחלקו את הפירות שנתן להם. מר זוטרא לא אכל כי חשש שהאריס נותן להם מחלקו של מרי בר איסק, ולא יפחית את הפירות מחלקו בשעת החלוקה.
- (2) מר זוטרא היה אוכל מן הפירות במקרה שהאריס היה מביא פירות מן הבית ולא מן הפרדס, כי בהבאת פירות מן הבית מן הסתם האריס נותן מחלקו.
- (3) על פי בעלי התוספות, אסור לאדם לאכול מן הפירות של חברו ללא ידיעתו אף אם הוא בטוח שחברו יסכים לכך כאשר ידע על כך.
- נימוק: הלכה כאב"י שייאוש שלא מדעת לא הווי ייאוש, ולכן אין להחשיב את ההסכמה העתידית כהסכמה מראש. (דף כב, ע"א, תוד"ה "מר זוטרא לא אכל")
- ב. (1) **הסתירה**: על פי בעלי התוספות במסכת קידושין, אדם שחטף משל אחרים ואכל דבר שאין הבעלים מקפידים עליו – אינו נחשב גזלן. לעומת זאת על פי בעלי התוספות בסוגייתנו, אסור לאדם לאכול דבר של אחרים ללא רשות משום גזל אף אם הוא בטוח שהם אינם מקפידים על כך ויטענו לכך כאשר ידעו על כך.
- (2) **"מחנה אפרים"** אומר שהמקרה שעליו דיברו בעלי התוספות במסכת קידושין הוא שבעל הבית אינו מקפיד כלל שיאכלו משלו, ולכן אין זה גזל. לעומת זאת המקרה שעליו דיברו בעלי התוספות בסוגייתנו הוא שבעל הבית מקפיד שאחרים לא יאכלו מפירותיו, ורק בנוגע לשלושת החכמים מעריכים שלא יקפיד כשידע על כך; במקרה כזה אין להחשיב את ההסכמה העתידית כהסכמה מראש.
- ג. מר זוטרא נמנע מאכילת הפירות גם לאחר שהשתמע מדבריו של מרי בר איסק לאריס שהוא מסכים לכך, כי חשש שבעל הבית לא באמת הסכים בדיעבד לאכילת הפירות, אלא אמר את דבריו כדי שלא לבייש את האריס (דף כב, ע"א).

2. מציאות (דף כה, ע"ב)

- א. **הגמרא** העמידה מקרה זה בגזלות שמדדים ממקום למקום ולכן המקום אינו מהווה סימן. כאשר הגזלות מדדים אפשר לומר שהגזלות הגיעו ממקום אחר, ואפשר לומר שהבעלים הצניעו אותם במקום שבו הם נמצאים ולכן הם קשורים בכנפיהם, ולכן זהו "ספק הינוח".

ב.

מצא אבדה במקום "שמינתמר לגמרי"	מצא אבדה במקום "שמינתמר קצת"	מצא אבדה במקום "שאינו משתמר כלל"	
לא ייגע בה	נוטל ומכריז	נוטל ומכריז	יש סימן באבדה
לא ייגע בה	לא ייטול ואם נטל לא יחזיר	הרי היא שלו	אין סימן באבדה

- ג. (1) I. הרי אלו שלו [לקבל: אינו חייב להחזיר].
II. לא ייגע בו.
III. נוטל ומכריז.
- (2) הטעם לדין במקרה I – כלי טמון באשפה העשויה להיפנות הוא אבדה מדעת.
II – כלי טמון באשפה שאינה עשויה להיפנות משתמר ואינו נחשב אבדה.

3. סימנים מדאורייתא או מדרבנן

- א. (1) המקרה: בעל שלח גט בידי שליח לגרש בו את אשתו, והגט אבד לשליח לפני שמסרו לאישה.
 (2) אם סימנים מדאורייתא –
 הדין: מותר להחזיר את הגט לשליח על פי סימנים כדי שיוכל לגרש בו את האישה.
 הטעם: אפשר לסמוך על סימנים גם בנוגע לאיסור תורה של אשת איש.
 אם סימנים מדרבנן –
 הדין: אין להחזיר את הגט לשליח על פי סימנים.
 הטעם: רק בענייני ממון חכמים רשאים לתקן שאפשר לסמוך על סימנים, שכן "הפקר בית דין הפקר", אבל אין חכמים רשאים לתקן תקנה כזאת בענייני איסור תורה.
 (דף כז, ע"א-ע"ב)

- ב. (1) צילומי השיניים נחשבים סימן מובהק.
 (2) נמצא גט, והאישה טוענת שהגט נפל ממנה (דהיינו שהיא כבר מגורשת), ואומרת סימן בגט והוא שיש נקב בצד אחת האותיות בגט – מקבלים את דבריה ונותנים לה את הגט.
 ג. (1) המערערים טענו שהקביעה שהסיכוי למציאת שני אנשים בעלי DNA דומה הוא אחד מתוך עשרה ביליון נקבעה על פי בדיקת מספר אנשים ולא על פי בדיקת כל האנשים שחיו מימות אדם הראשון, ואין להקיש מאלו שנבדקו לכלל האנשים.
 (2) הרב זלמן נחמיה גולדברג דחה את טענתם כיוון שגם קביעות מקובלות כמו למשל שסומכים על טביעת עין מכוח ההנחה שאין פרצופיהן של אנשים דומים זה לזה לא נקבעו על פי בדיקת כל האנשים אלא על פי מדגם.

4. אופן ההכרזה על אבדה ועדות על מי שאינו רמאי (דף כח, ע"ב)

- א. (1) הטעם לדין של רב יהודה: אם המוצא יזכיר את שם החפץ שמצא חוששים שיבוא רמאי שמכיר את הסימנים של החפץ ושמע את המאבד מתאונן בין שכניו על אובדן החפץ, וכשישמע את ההכרזה על מציאת החפץ – יבוא וייתן את סימני החפץ ויטלו [אולם אם המוצא אינו מזכיר את שם החפץ לא יבוא הרמאי].
 רב נחמן לא קיבל טעם זה כי לדעתו אין חוששים לרמאי, כי אם נחשוש לרמאי אין לדבר סוף וצריך לחשוש לרמאי גם אם המוצא אינו מזכיר את שם החפץ.
 (2) על פי רב יהודה: "אמר את האבדה" – המאבד אמר מהי האבדה, "ולא אמר את סימניה" – המאבד לא אמר את סימני האבדה.
 על פי רב נחמן: "אמר את האבדה" – המאבד אמר את סימני האבדה, "ולא אמר את סימניה" – המאבד לא אמר את סימני האבדה.

[הערה למעריכים: על תת-סעיף (1) – 40%, על תת-סעיף (2) – 60%]

- ב. (1) בתחילה השתמע מתשובת העדים שאביו של רב פפא רמאי.
 העדים הסבירו לאחר מכן שאומנם הם ענו "כן" על השאלה אם הם יודעים שהוא רמאי, אבל הסיבה לתשובה זו הייתה מכיוון שהם חשבו ששאלו אותם אם הם יודעים שהוא אינו רמאי, ועל כך הם ענו "כן".
 (2) הקושי ההלכתי הוא שאסור לעדים שהעידו בבית הדין לחזור בהם מעדותם ולהעיד עדות אחרת [כיוון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד].
 (3) רבה בר רב הונא קיבל את עדותם כי מסתבר שההסבר שלהם הוא נכון, ובאמת כוונתם מלכתחילה הייתה להעיד שאביו של רב פפא אינו רמאי כי הוא הביאם לבית דין ובוודאי שלא הביאם להעיד לחובתו.

5. "פעמים שאתה מתעלם" (דף ל, ע"א-ע"ב)

- א. (1) I. מצוות ה"עשה" בהשבת אבדה: "השב תשיבם".
 II. בכניסת כוהן לבית הקברות מצוות "העשה" היא "קדושים תהיו" ומצוות ה"לא תעשה" היא "לנפש לא יטמא".
- (2) הפסוק אינו בא לפטור כוהן מלהחזיר אבדה שנמצאת בבית הקברות, כי ברור גם ללא פסוק שאסור לכוהן להיכנס לבית הקברות כדי להשיב את האבדה, כי השבת אבדה היא מצוות עשה ואילו באיסור על כוהן להיטמא למת יש מצוות לא תעשה ומצוות עשה, ואין מצוות עשה דוחה מצוות לא תעשה ועשה.
- (3) הקושיה: בנוגע להשבת אבדה יש גם לא תעשה ("לא תוכל להתעלם") ולא רק עשה, ומדוע הגמרא הזכירה רק את העשה? א: בנוגע להשבת אבדה יש גם לא תעשה ("לא תוכל להתעלם") ולא רק עשה, ואם כן לכאורה השבת אבדה דוחה את טומאת הכוהן [ולכן נצרך פסוק כדי ללמד שלמרות זאת הכוהן פטור מהשבת אבדה שנמצאת בבית הקברות].
- התירוץ: העובדה שיש בהשבת אבדה גם לא תעשה אינה מועילה כלום לדחיית האיסור של טומאת כוהנים כי למצוות לא תעשה אין כוח לדחות מצוות, ורק למצוות עשה יש כוח כזה. לכן לא הזכירה הגמרא את הלא תעשה שבהשבת אבדה אלא רק את העשה.
- [הערה למעריכים: על תת-סעיף (1) – 20%, על תת-סעיף (2) – 35%, על תת-סעיף (3) – 45%.]
- ב. (1) המקרה: האבדה נמצאת בשדה ובעל האבדה נמצא בעיר. הזקן שמצא את האבדה – דרכו להחזיר אבדה כזאת רק בשדה [כיוון שאין שם הרבה אנשים ולא יתבייש], ואין דרכו להחזיר אבדה כזאת בעיר [כיוון שיש שם הרבה אנשים והוא מתבייש].
- (2) האם הזקן צריך לטפל באבדה זו? מצד אחד אפשר לומר שמצוות השבת אבדה היא דווקא בהשבה שלמה, וכיוון שאין דרכו של זקן זה להחזיר אבדה כזאת בעיר, ואם כן לא תהיה השבה שלמה, לכן יהיה פטור מלטפל באבדה זו גם בשדה. מצד שני אפשר לומר שהזקן מחוייב לטפל באבדה בשדה (כיוון שדרכו בכך ואינו מתבייש), וכיוון שהתחיל בהשבה והזיז את האבדה ממקומה התחייב להשלים את המצווה ולטפל בה גם בעיר.

6. המפקיד אצל חברו בהמה או כלים (דף לג, ע"ב – דף לד, ע"א)

א. אילו היה כתוב במשנה רק בהמה, היינו עלולים לחשוב שרק במקרה של הפקדת בהמה, שיש לשומר טרחה מרובה בהכנסת הבהמה ובהוצאתה, מקנה המפקיד לשומר את הקנסות העתידים להשתלם בגלל הפיקדון [אם השומר ישלם את הקרן במקום להישבע ולהיפטר], אבל במקרה של הפקדת כלים שאין לשומר טרחה מרובה בטיפול בהם – המפקיד אינו מסכים להקנות את הקנס לשומר. ואילו היה כתוב במשנה רק כלים, היינו עלולים לחשוב שרק במקרה של הפקדת כלים, שתשלום הכפל שמשלמים בעבורם אינו גדול כל כך [שאינן בהם לעולם יותר מתשלומי כפל], מקנה המפקיד לשומר את הכפל, אבל במקרה של הפקדת בהמה שייתכן שהקנס יהיה גבוה יותר אם טבח או מכר את הבהמה – המפקיד אינו מסכים להקנות את הקנס לשומר. לכן נצרכה המשנה לכתוב גם בהמה וגם כלים.

ב. (1) הסבר הקושי: לכאורה מדובר במשנה שהמפקיד מקנה לשומר בשעת מסירת הפיקדון את הכפל שהגנב (העתיד) עדיין לא התחייב בו, וכיצד זה ייתכן? הרי אדם אינו יכול להקנות דבר שעדיין לא בא לעולם!

(2) קושי זה קשה גם לפי רבי מאיר שסובר ש"אדם מקנה דבר שלא בא לעולם" כי רבי מאיר סובר כך במקרים שצפויים לקרות, כמו מכירת פירות דקל שלא צמחו עדיין, אבל במקרה שבמשנה מי אומר שעתיד הפיקדון להיגנב, וגם אם ייגנב מי אומר שיימצא הגנב, וגם אם יימצא הגנב מי אומר שישלם כפל, אולי יודה וייפטר מן הכפל. ומכיוון שכך, אין זה דבר שצפוי לקרות וגם לפי רבי מאיר אי אפשר להקנותו.

ג. (1) על פי התירוץ של רבא, הקניין בשעת מסירת הפיקדון לא היה על הכפל שלא בא לעולם אלא על הפיקדון שהוא בעולם, ובעל הפיקדון מקנה את הפיקדון לשומר מעכשיו אם הוא ייגנב והוא ישלם לו את הקרן. לפי זה יוצא שבשעת הגנבה הפיקדון היה שייך לשומר ולכן הוא זוכה בכפל.

(2) "קושיא דרבי זירא" – רבי זירא הקשה שלפי התירוץ של רבא השומר קונה את הפרה למפרע משעת המסירה [במקרה שהפרה נגנבה והוא שילם את הקרן], ואם כן הוא קונה גם את הגזיות והולדות שהיו לפרה משעה שהביאה לביתו, אבל מפורש בברייתא שבמקרה זה השומר אינו קונה את הגזיות והולדות. קושיא זו היא רק לפי הנוסח הראשון של דברי רבא, אבל לפי הנוסח השני אין להקשות קושיא זו כי השומר אינו קונה את הפרה עד שעה קלה לפני גנבתה, ואם כן פשוט שהגזיות והולדות שהיו לפרה לפני כן שייכות למפקיד.

"דקיימא באגם" – לפי הנוסח הראשון של דברי רבא השומר זוכה בכפל גם כאשר הפרה עמדה באגם בשעה שנגנבה ולא הייתה בחצרו של השומר, כי קניין הפרה למפרע היה במשיכה בשעת המסירה. אולם לפי הנוסח השני במקרה זה השומר אינו זוכה בכפל כי בשעה שהקניין צריך לחול [שעה קלה לפני הגנבה] אינו יכול לקנות את הפרה כי היא איננה עומדת בחצרו [וקניין משיכה לא עשה באותה שעה].

[הערה למעריכים: על התלמידים להסביר אחד מן ההבדלים.]

7. תחילתו בפשיעה וסופו באונס

א. (1) הטעם לדין על פי אביי: [חייב כי] ייתכן שהאוויר המצוי באגם הוא שגרם למות הבהמה ["שאם הייתה בבית, לא מתה" – רש"י], וממילא המיתה היא תוצאה של הפשיעה.

הטעם לדין על פי רבא: [פטור כי] כיוון שהבהמה מתה כדרכה אין כל הבדל היכן היא נמצאת ["אם הייתה בבית, נמי הייתה מתה" – רש"י], וממילא המיתה שאירעה באונס אינה תוצאה של הפשיעה.

(2) לפי אביי, הדין אינו תלוי במחלוקת הנוגעת ל"תחילתו בפשיעה וסופו באונס" וגם מי שסובר שתחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור, יודה שחייב כאן כיוון שהמיתה היא תוצאה של הפשיעה ואינה אונס.

לפי רבא, הדין אינו תלוי במחלוקת הנוגעת ל"תחילתו בפשיעה וסופו באונס" וגם מי שסובר שתחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב, יודה שפטור כאן כי החיוב בתחילתו בפשיעה וסופו באונס נובע מן העובדה שהאונס הוא תוצאה של הפשיעה, אבל במקרה זה המיתה באונס אינה תוצאה של הפשיעה.

[הערה למעריכים: על התלמידים לנמק את הדעה של אביי או את הדעה של רבא.]

(דף לו, ע"ב)

ב. (1) מקרה זה ייחשב פשיעה בעניין דלקה כיוון שעלולה לפרוץ דלקה בצריף ולפגוע בכספים [שאינם קבורים].

(2) מקרה זה ייחשב אונס בעניין גנבים כיוון שהנחת כספים בצריף היא שמירה ראויה [ואפילו בלי קבורה] כי גנבים אינם הולכים לגנוב בצריפים כאלה, שאין ממון מצוי שם.

(דף לו, ע"ב; דף מב, ע"א)

ג. סברת הפוטרים: השומר פטור כי האונס לא בא מצד הפשיעה שהרי גם אילו היה שם, לא היה יכול להציל.

סברת המחייבים: השומר חייב כי אילו היה שם, יכול להיות שהיה נעשה לו נס כמו לדוד והיה מצליח להציל, וכיוון שתחילתו הייתה בפשיעה, גם מציאות פחות סבירה כזאת מחשיבים אפשרית. ואם כן, דריסת הבהמה על ידי הארי היא תוצאה של הפשיעה.

8. ממון המוטל בספק (דף לו, ע"א)

- א. (1) I.** מתחילת המשנה מוכח שמוציאים ממון אפילו במקום ספק [דהיינו במקום שהנתבע חייב ממון בוודאי אלא שהוא מסופק למי הוא חייב], ואין אומרים העמד ממון בחזקת בעליו [הנתבע], ואל תוציא ממנו יותר מן הסכום שהוא חייב, והממון המוטל בספק יהא מונח עד שיבוא אליהו.
- II.** בתחילת המשנה נאמר, שאם גזלן אמר לשני אנשים שהוא גזל מאחד מהם ואינו יודע ממי – נותן מנה לכל אחד מהם אף שגזל רק מנה אחד.
- (2)** המקרה המובא בתחילת המשנה, שממנו הסיקה הגמרא את מסקנתה, עוסק בגזלן שעבר על איסור בגזלתו ולכן קנסו אותו חכמים ששיב לכל אחד מנה מספק. אבל המקרה השני עוסק בפקידון והשומר לא עבר על איסור, ולכן לא קנסו אותו חכמים שיפסיד ממון שאינו חייב בו ולכן אינו חייב לתת מנה שני לכל אחד.
- ב.** ממשנתנו מוכח שמוציאים ממון במקום ספק, והגזלן נותן מנה לכל אחד מהם אף שגזל רק מנה אחד. ולעומת זאת מן המשנה האחרת מוכח שאין מוציאים ממון במקום ספק, והגזלן אינו נותן יותר מן הסכום שגזל, אלא "מניח גזלה בנייהם ומסתלק".
- הגמרא מיישבת את הסתירה הזאת ואומרת שבמשנה האחרת מדובר באנשים שתובעים את הגזלן והוא מסכים לשלם רק את מה שהוא חייב מן הדין, ועל פי הדין הוא אינו חייב לשלם לכל אחד מן התובעים. אבל במשנתנו מדובר בגזלן ששב בתשובה ובא מעצמו לצאת ידי שמיים ושואל מה לעשות כדי שיתכפר לו חטאו ולא ייענש על כך, ולכן הדין הוא שאינו יוצא ידי שמיים עד שייתן לכל אחד מהם את סכום הגזלה כי אם תהיה הגזלה מונחת עד שיבוא אליהו, הנגזל האמיתי יפסיד את ממונו בגלל הגזלן.
- ג.** אדם המעוניין במקרה זה "לצאת ידי שמיים" אינו צריך להשיב מאתיים לשניהם.
- נימוק: בעלי התוספות מציינים שיישוב הסתירה שבסעיף ב אינו דוחה את ההעמדות הקודמות בגמרא, ולכן ההעמדה של רבא היא גם במקרה ש"בא לצאת ידי שמיים". על פי זה, במקרה זה, כיוון שהפקידו אצלו זה בפני זה באותו הזמן ולא הקפידו לדקדק וגם הוא לא היה צריך לדקדק – אינו צריך לשלם לכל אחד אפילו כדי "לצאת ידי שמיים". (תוד"ה "התם")

9. אונאת דברים (דף נח, ע"ב – דף נט, ע"ב)

- א. (1)** איסור אונאת ממון נזכר בפסוק אחר העוסק במכר וקניין, וממילא ברור שהפסוק שבציטוט אינו עוסק באונאת ממון אלא באונאת דברים.
- (2)** – אדם שביקשו ממנו תבואה והוא הפנה את המבקשים לאדם אחר, והוא יודע שאדם זה אינו מוכר תבואה, אבל הוא טוען שהוא חשב שהוא כן מוכר תבואה, ואין אפשרות לדעת אם הוא ידע או לא ידע.
- אדם שיוצר רושם שהוא מתכוון לקנות חפץ, ואין לו כסף לקנותו, אבל הוא טוען שהוא באמת תכנן לקנות את החפץ, ואין אפשרות לדעת את כוונתו.
- [הערה למעריכים: על התלמיד להסביר בנוגע לאחד מן המקרים.]
- ב. (1)** שאלת הגמרא: מכנה שם רע לחברו לכאורה זהה למלבין פני חברו ברבים, ואם כן מדוע הם נמנים בנפרד? תשובת הגמרא: גם אם החבר התרגל לכינוי ואינו מתבייש, גם אז המכנה את חברו בכינוי יורד לגיהנום ואינו עולה מכיוון שהוא התכוון לבייש את חברו.
- (2)** אשתו של אדם, כי מתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה (נט, ע"א).
- גַּר, מפני שסורו רע ויש חשש שמא יצא לתרבות רעה (נט, ע"ב).
- ג.** בת שבע הוגדרה "ספק אשת איש" כי כל אחד מן הלוחמים של דוד [כמו אוריה החתי, בעלה של בת שבע] היה כותב גט לאשתו על תנאי שאם ימות במלחמה תהיה מגורשת מעכשיו [ולא תיזקק לַיָּבָם] ואם יחזור – הגט בטל, ולכן היו נשות הלוחמים ספק מגורשות משעת נתינת הגט.
- דוד ענה לאנשים שהלבינו את פניו: מי שבא על אשת איש מיתתו בחנק ויש לו חלק לעולם הבא, אבל מי שמלבין את פני חברו ברבים (כמו שאתם עושים) אין לו חלק לעולם הבא.

10. תנור של עכנאי: לא בשמיים היא

- א.** (1) במסכת יבמות נקבעה הלכה כבית הלל על פי בת קול, וזה לכאורה סותר את דברי הגמרא שלנו שלא בשמיים היא ואין משגיחים בבית קול.
- (2) כאשר בת קול היא נגד ההלכה [כמו ההלכה שהולכים על פי הרוב] – אין משגיחים בבית קול.
- כאשר בת קול מכריעה בספק הלכתי [כמו אם הולכים על פי הרוב או על פי חריפות] – משגיחים בבית קול.
- (דף נט, ע"ב תוד"ה "לא")
- ב.** (1) באופן עקרוני אין משגיחים בבית קול, ומטרת בת הקול שקבעה שהלכה כבית הלל הייתה לכבד את בית הלל ולא לפסוק הלכה.
- (2) נפסקה הלכה כבית הלל כיוון שהם היו הרוב, ופשט הפסוק "אחרי רבים להטות" הוא שהולכים על פי הרוב ולא על פי חריפות.
- ג.** (1) באמצעות השכל האדם מתקן ומשכלל את הבריאה, למשל הופך חיטה ללחם.
- (2) באמצעות הנבואה ניתנה התורה, והחכמים בשכלם מתקנים ומשלימים את התורה.

פרק שני – קטע שלא נלמד

על הנבחרים לענות על ארבע מן השאלות 11–15.

- 11. א.** המקרה: אדם אחז את ראשו של חברו שנמצא במים או באש ולא אפשר לו להוציא את ראשו משם ובעקבות כך החבר מת.
- ב.** היה אפשר לחשוב שהכובש יהיה פטור כי לא הוא דחף את חברו למים או לאש אלא החבר נפל מעצמו לשם. הכובש חייב כי לחבר לא הייתה אפשרות לעלות משם.
- 12. א.** המקרה שבסיפא: אדם דחף את חברו למים או לאש והחבר היה יכול לעלות משם אך לא עלה ומת.
- ב.** היה אפשר לחשוב שהדוחף יהיה חייב כי הוא דחף את חברו למקום שבו הוא מת.
- הדוחף פטור כי לחבר הייתה אפשרות לעלות משם [מעשה הדחיפה נחשב מעשה שאין בו שיעור כדי להמית].
- 13. א.** כי בשעה שקשר אותו עדיין לא מצוי הרעב שהמיתו בסופו של דבר. הרעב שהמית אותו הולך ומתגבר ועתיד לבוא לאחר זמן.
- ב.** במקרה זה, ההורג – כלומר הרעב בשיעור שממית – אינו נמצא בשעת הקשירה, ולכן הקושר פטור. לעומת זאת במקרה שכבש עליו לתוך המים או לתוך האור, ההורג – כלומר המים או האור – כבר נמצאים ובכוחם לגרום למוות בשעת הכבישה, ולכן הכובש חייב.
- 14. א.** הכופת את חברו לפני ארי פטור כי גם אילו הוא לא היה כופת את חברו, החבר לא היה יכול להציל את עצמו מן הארי.
- ב.** לדעת רב אשי הכופת את חברו לפני יתושים פטור, כי החבר לא מת מן היתושים הראשונים שהיו שם בשעת הכפיתה וכבר עפו משם, אלא מיתושים אחרים שהגיעו לאחר זמן [והרי זה ככפתו במקום ש"סוף חמה לבוא"].
- 15. א.** רבי זירא פסק שמי שהכניס את חברו לבית של שיש סתום ביותר והדליק שם נר, ואין הבל הנר יכול לצאת משם, והחבר מת – חייב. משמע שאילו לא היה מדליק נר והחבר היה מת בהבל פיו – פטור, ומקרה זה דומה למקרה שכפה עליו את הגיגית.
- ב.** יש הבדל בין הפסק של רבי זירא בנוגע לבית השיש ובין המקרה שכפה עליו גיגית. בבית השיש הבל הפה אינו מתחיל מייד בשעת הכנסת החבר, ואם כן הכוח הממית אינו קיים באותה שעה, ואילו במקרה שכפה עליו גיגית – הבל הפה מתחיל מייד בשעת הכפייה ובהמשך מתחזק. לכן גם אם רבי זירא פטר את המכניס חברו לבית שיש אין להסיק מכאן שיפטור במקרה שכפה עליו גיגית.